

LOS DESASTRES DE LA GUERRA

(13/02/2007)

Per encapçalar l'article d'aquesta quinzena permeteu-me manllevar el títol que defineix la sèrie de l'obra que el genial pintor aragonès dedicà a la traumàtica impressió que li causà els efectes de la guerra que va viure,

Els diaris de la setmana que hem passat, recorden que fa quaranta anys, durant la guerra del Vietnam, l'aviació nord-americana va fumigar amb herbicides una extensió considerable de la selva d'aquest país. Una de les combinacions que més es van usar

entre els anys 1965 i 1970 fou l'anomenat *agent taronja*, color que donà la combinació dels dos herbicides que el componen, i que fou usat com desfoliant selvàtic. La urgència d'adoptar aquesta estratègia ocasionà que els herbicides usats no fossin prou refinats i

estiguessin contaminats industrialment amb dioxines, tòxic suficientment conegut com factor cancerígen.

Després de quatre generacions, encara estan naixent al Vietnam nens amb importants malformacions físiques i immunitàries que impliquen augment de la mortalitat i incapacitats de tota mena. Generacions senceres d'innocents insans i condicionats de per vida. També quedaren afectats els Veterans nord-americans. Entre ells aparegueren Limfomes Hodgkin i no-Hodgkin, neuropaties perifèriques, mielomes múltiples i també malformacions en els seus fills, espines bífides....

Després de la primera guerra del Golf, la mortalitat infantil a l'Iraq va multiplicar-se per sis. Les patologies infeccioses, les leucèmies i alteracions genètiques foren reportades com causa d'aquest augment de mortalitat. En aquesta guerra i més tard als Balcans, s'utilitzà material bèlic fabricat amb *urani empobrit*.

L'urani empobrit és un subproducte de l'enriquiment de l'urani en la indústria nuclear. Està compost gairebé en la seva totalitat per U-238 i la seva radioactivitat és un 60% de l'urani natural. Per les seves qualitats d'alta densitat, el preu relativament barat al ser un subproducte industrial, el fan idoni per usar-lo com component en el blindatge

de vehicles, i per la seva capacitat de penetració, com a munició antitanc i míssils. Aquest urani és alliberat en forma de pols durant les explosions de les bombes, projectils i en les destruccions dels vehicles militars. Es consideren armes convencionals i són usades lliurement pels exèrcits.

Tenim poca informació dels seus efectes sobre la salut humana. Aquest urani emet partícules α radioactives de poc poder de penetració a través de la pell, però atès que el pols pot ser inhalat, i absorbit amb els aliments contaminats, pot produir efectes en el pulmó, i aparell digestiu i ser causa de tumors malignes.

S'ha parlat de la síndrome del Golf o la síndrome dels Balcans per definir una sèrie de patologies patides pels soldats que ocuparen les terres bombardejades i calcinades. La OMS no disposa d'informació suficient per relacionar aquestes síndromes amb l'ús d'armament fabricat amb urani empobrit. Caldria fer estudis sobre el personal militar exposats al risc, cosa gairebé impossible davant la poca col·laboració de les entitats responsables.

No hem d'oblidar que als efectes físics cal afegir-ne els efectes sobre la salut mental individual. Molts soldats i víctimes civils han desenvolupat greus problemes psiquiàtrics (fòbies, crisi d'ansietat, psicosi...) i finalment sobre la salut mental col·lectiva: els efectes sobre la convivència entre pobles i cultures, odis, rivalitats, sometiments, sentiments d'expoli, que perllonguen els conflictes durant generacions.

Com en el gravat de Goya que il·lumina el meu escrit, som les persones del poble pla qui ens enfrontem entre nosaltres "amb raó o sense ella". Patim els desastres sobre la salut, el benestar social, manca de pau i estabilitat, la por, mentre que els promotors, els poders fàctics, allunyats de les zones de conflicte directe, en gaudeixen del benefici econòmic i el poder social.

Només ens queda la paraula?